

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
41 (1999)

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-23-0

BRNO 2000

9990385

150, —

PŘEHLED VÝZKUMŮ 41 (1999)

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D.,
PhDr. Lubomír Šebela, CSc., RNDr. Vladimír Hašek, DrSc.,
Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš, Alice Del Maschio,
Dana Gregorová

Na titulním listě: Orlovice, okr. Vyškov. Letecký dokumentační snímek
zaniklého hradu.

Tisk: BEKROS

Náklad: 350 ks

© 2000 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

materiálu publikovanou Jaroslavem Dvořákem (1997, 166-168). Na severní straně se podařilo objevit mohutné zdivo zasahující pod severní přístavek k presbytáři.

Josef Unger, ÚAPP Brno

Literatura:

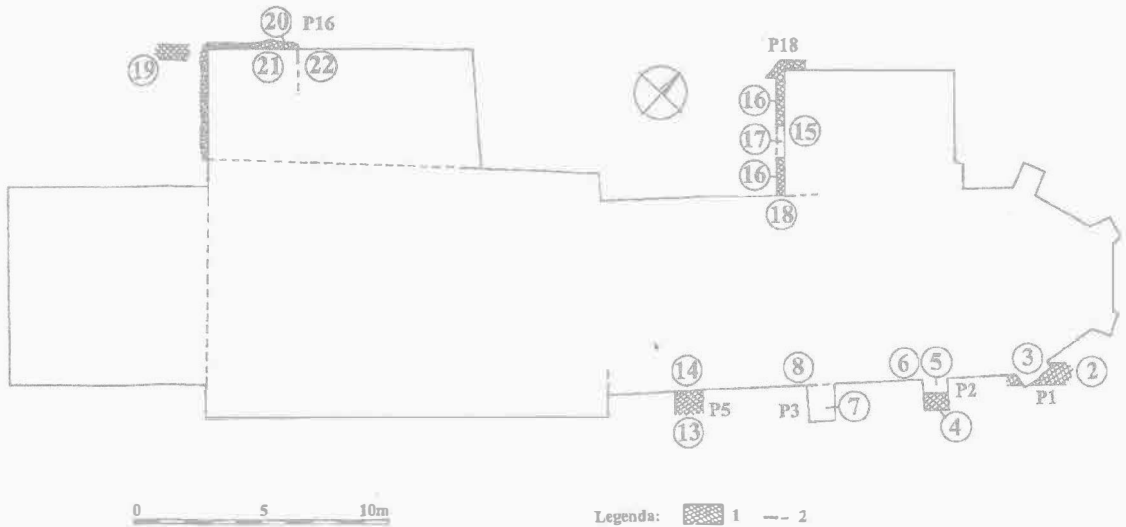
Dvořák, J. 1997: Stavební kámen starší středověké architektury v Brně. In: Z praveku do

středověku. Sborník k 70. narozeninám Vladimíra Nekudy, Brno, 165-174.

Samek, B. 1994: Umělecké památky Moravy a Slezska I (A-I), Praha.

Resumé:

Brno (Bez. Brno-město). Kirche sv. Jiljí (S. Aegidius), Mittelalter, Neuzeit. Rettungsgrabung.

Obr. 1. Dokumentované situace při výzkumu kostela sv. Jiljí v Brně- Komárově. Legenda: 1- zjištěné zdivo, 2- spáry. Kirche sv. Jiljí (S. Aegidius), Dokumentation der Grabungsflächen.

BRNO (k. ú. Staré Brno, okr. Brno-město)

Ulice Křídlovická – Ypsilantiho. Opevnění, sídlištní vrstvy. Mladší doba hradištní. Záchranný výzkum.

Během archeologického dohledu v měsících červenec až září 1999 při výkopových pracích pro SPT Telecom se podařilo v šachtici na křižovatce ulic Křídlovická a Ypsilantiho objevit požárovou destrukci jednoduché dřevěné hrady s kamennou plentou, eventuálně kameny zpevněnou bermou. Opevnění je možné zařadit do doby mladohradištní, tedy do 11. až 12. století. Mladohradištní osídlení kontinuálně pokračovalo ulicemi Ypsilantiho k řece Svatce, kde končilo asi 30 m před napojením zmíněné ulice na Poříčí. Objev opevnění a sídlištních vrstev z období 11. až 12. století tak doplňuje mozaiku drobných výzkumů v oblasti Starého Brna, které dovolují umístit brněnský hrad do prostoru mezi ulicemi Václavská a Křídlovická. Brněnský hrad je poprvé zmíněn v Kosmově kronice k událostem z roku 1091, kdy jej obléhal král Vratislav (Kosmas II, 43-46). Historiografie klade tradičně brněnský hrad na návrší Petrov (Richter 1936), ale archeologické

nálezy z mladohradištního období, které se koncentrují do oblasti Starého Brna (srov. Skutil 1938; Cejnková 1980; Čižmářová 1980; Cejnková-Měřinský-Sulitková 1984; Hašek -Měřinský 1987), dokládají se stále větší intenzitou neudržitelnost zastaralé hypotézy.

Richard Zatloukal, ÚAPP Brno

Prameny a literatura:

Cejnková, D. 1980: Archeologický výzkum starobrněnského kláštera, *Archaeologia historica* 5, 335-337.

Čižmářová, J. 1980: Nález mladohradištní keramiky ze Starého Brna (okr. Brno-město), *Přehled výzkumů 1977*, 81.

Cejnková, D.-Měřinský, Z.-Sulitková, L. 1984: K problematice počátků města Brna, *Československý časopis historický* 32, 250-270.

Hašek, V.-Měřinský, Z. 1987: Podíl geofyziky při archeologických výzkumech na Moravě

v letech 1983-1985. In: *Archeologia – geofyzika – archeometria*, Nitra, 102-140.

Kosmas II: *Cosmae Pragensis chronica Boemorum. Die Chronik der Böhmen des Cosmas von Prag. MGH SS Nova series tom II, ed. B. Bretholz, Berlin 1923.*

Richter, V. 1936: Z počátků města Brna, *Časopis Matice moravské* 60, 257-314.

Skutil, J. 1938: Drobné příspěvky k poznání staroslovanské kultury, *Sborník Velehradský, Nová řada* 9, 31-38.

Resumé:

Brno (Bez. Brno-město). Křídlovická-Ypsilantiho Gasse, Befestigung, Siedlung. Jüngere Burgwallzeit (11.-12. Jh.). Rettungsgrabung.

BRNO (Brno-město)

Zelný trh. Novověk. Záchraný výzkum.

Při rekonstrukci kanalizace byly sledovány výkopy nové trasy především v okolí kašny Parnas. Ačkoliv akce byla z archeologického hlediska prakticky negativní, přinesla nové poznatky o rozsáhlých terénních úpravách v minulosti. Původní poměrně strmý svah prostoru dnešního Zelného trhu byl od středověku upravován tak, aby vznikla pokud možná co nejrovnější plocha náměstí. Proto nebyly ve výkopech zachyceny archeologické vrstvy či objekty, ale pouze sprašové podloží, ležící přímo pod dnešní kamennou dlažbou.

Richard Zatloukal, ÚAPP Brno

Resumé:

Brno (Bez. Brno-město). Zelný trh Platz. Neuzeit. Rettungsgrabung.

BRNO (k. ú. Štýřice, okr. Brno-město)

Vídeňská ulice. Konvent Milosrdných bratří. Mladší doba bronzová, halštat, 10. století, 12.-13. století. Sídliště, pohřebiště. Záchraný výzkum.

Záchraný archeologický výzkum byl vyvolán stavebními úpravami podzemního podlaží severního křídla Konventu Milosrdných bratří (ZM ČR 1 : 10 000, list 24-34-04, 475 mm od Z s. č. a 260 mm od J s. č.) a probíhal od března do srpna 1999. Navázal na výzkum provedený firmou ARCHAIA, který proběhl v červnu a září 1997.

V průběhu prací bylo prozkoumáno, ověřováno a zdokumentováno deset sídlištních objektů, které můžeme časově zařadit do období 12.-13. století. Tři kostrové hroby, které byly nalezeny na zkoumané ploše jsou pravděpodobně pozůstatkem pohřebiště kolem zaniklého kostela sv. Václava. Časově můžeme zařadit pouze jeden

z hrobů s bronzovými náušnicemi do 10. století. Kromě středověkého osídlení byly v zásepu objektů zjištěny střepy z mladší doby bronzové a halštatu.

Andrea Matějíčková, ÚAPP Brno

Resumé:

Brno (Bez. Brno-město). Vídeňská Gasse. Kloster Milosrdných bratří (Ordo Hospitalarius S. Ioannis de Deo). Jüngere Bronzezeit, Hallstattzeit, Mittelalter (10., 12.-13. Jh.). Siedlung, Gräberfeld. Rettungsgrabung.

BYSTROČICE (okr. Olomouc)

Intravilán obce. Ranný až vrcholný středověk. Sídliště. Záchraný výzkum.

V dubnu 1999 narušil výkop plynofikace v obci 18 sídlištních objektů datovaných od 10. do 16. století. Identifikace lokality v mapě MZ 1 : 10 000, list 24-22-23, v souřadnicích 2 mm od Z s. č., 37 mm od J s. č.; 14 mm od Z s. č., 61 mm od J s. č.

Marek Kalábek, AC VMO

Resumé:

Bystročice (Bez. Olomouc). Intravillan der Gemeinde. Früh- u. Hochmittelalter. Siedlung. Rettungsgrabung.

ČERNÁ HORA (okr. Blansko)

Lesní trať „Dolní Spálená“. Zaniklá středověká ves Jedle. Záchraná akce.

Zaniklá středověká ves Jedle byla roku 1984 lokalizována v lesním terénu v jižní části černohorského katastru, přibližně 450 m severovýchodně záviště hájovny (Doležel 1987). Při informativní návštěvě lokality dne 14. ledna 1999 se podařilo z jednoho z vývrátů na severním okraji areálu zaniklé středověké vsi získat poměrně četné keramické nálezy, ve dnech 9. a 10. prosince 1999 byla proto následně komplexně prozkoumána i zbývající, na ploše cca 1 x 1,5 m vývratem přemístěná část kulturního souvrství - přibližně 20 cm mocný horizont světle hnědé svahové půdy s příměsí zlomků matečné horniny (diabasy Brněnského masivu). Místo nálezů je situováno těsně u okrajové hrany terénní terasy, rozdělující do dvou úrovní pravou (severní) řadu usedlostí, východně od posledních dnes zřetelných reliktů zástavby v této části zaniklé vsi (Základní mapa ČR 1 : 10 000, list č. 24-14-24 z roku 1980: 385,5 mm od Z a 134,5 mm od J okrajové sekční čáry, přibližně 420 m n. m.).

Záchranou akcí se podařilo z tohoto místa získat vedle železného hřebu se širokou, nepravidelně kruhovou hlavici, tři fragmentů zvířecích kostí a hrudky vypálené hliněné